

Ik ben verslaafd geraakt aan de AIVD

De Binnenlandse Veiligheidsdienst zat al achter hem aan toen hij nog een middelbare scholier was. Nu, vijftig jaar later, heeft Roel van Duijn (Den Haag, 1943) zijn memoires geschreven aan de hand van een groot aantal geheime rapporten. „Ik vermoed dat mijn dossier is heropend.”

tekst PIETER VAN OS en TAMAR STELLING foto RINGEL GOSLINGA

Eén zak ellende

„Ik werd al gevolgd sinds ik met schoolvriendjes van het Montessori in Den Haag protesteerde tegen de atoombom. Dat blijkt uit allerlei rapporten. De Haagse inlichtingendienst, de Rotterdamse, de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), de militaire en zelfs de inlichtingendienst van het Koninklijk Huis, allemaal hielden ze me in de gaten. Toen ik me moest melden voor de militaire keuring, werd ik al bij de deur door een man van de marchaussee tegengehouden. 'Rot jij maar direct weer op', zei hij. 'Jij bent één zak ellende.' Toen ik vroeg 'waarom' zei hij dat ik dat zelf maar moest uitzoeken. Daar ben ik de laatste jaren mee bezig geweest.”

Zelfportret

„Aanvankelijk leek het me boeiend om mijn leven te zien door de bril van geheime diensten, maar tijdens het doorlezen van stapels BVD-documenten werd ik almaar kwader. Waarom bleven ze me volgen terwijl ze allang doorhadden dat ik geen gevaar vormde voor de democratie? Integendeel, ik streed juist voor méér democratie.

„In die rapporten zetten ze me weg als een zwetsend kolderiek figuur en concludeerden ze tegelijkertijd dat ik staatsgevaarlijk en gewelddadig was. Daar blijf je niet goedgehumt onder. Ik heb een oude BVD-baas wel gevraagd of ze ooit overwogen hebben het dossier te sluiten. Ja, zei hij, vrij vaak, maar ze gingen door omdat ze al zoveel hadden. In het kader van volledigheid was het zonde het onderzoek te sluiten, was het argument. Was de Molukse militanten gaan infiltreren, zou ik zeggen. Die lui waren echt gevaarlijk, zo is gebleken.”

Strijd om stukken

„De knulligheid van de rapporten staat niet in verhouding tot de grote woorden die sinds 2009 gebezigd zijn om te voorkomen dat ze in mijn bezit zouden komen. Staatsgeheim dit, bronbescherming dat. Inmiddels heb ik nog maar het topje van de ijsberg gezien, tien of twintig procent van de stukken. Er zijn een heleboel berichten waarvan ik niet weet dat ze bestaan. Hoe vraag je die op? 'Geef me wat ik niet weet.’

Pijnlijk aan al die infiltratie is ook dat vrienden niet altijd vrienden bleken te zijn

Tot nu toe heeft de AIVD vijf keer moeten erkennen dat ze niet goed gezocht hadden, dat er meer was. Dit spel zou ik tot m'n dood kunnen voortzetten.”

Vals spel

„Begrijp me niet verkeerd, ik ben niet tegen het bestaan van een veiligheidsdienst. Er zijn slechte mensen op de wereld die je in de gaten moet houden. Ook in het geval van Provo kan ik me voorstellen dat de BVD dacht, door opzienbarende uitspraken van ons: 'Daar moeten we even ons licht opsteken'. Maar als je dat één, twee jaar hebt gedaan en je moet concluderen dat dit een paar mensen zijn die alles een beetje anders willen doen, gewelddoos en zonder enig gevaar voor de democratie, dan moet je ophouden. Dan weet je genoeg. In plaats daarvan stuurde de BVD belastende documenten vol aantijgingen naar gezagsdragers. Met veel van hen had ik politiek te maken, als collega, als gemeenteraadslid en later als wethouder van Amsterdam. Ik werd dikwijls geschoufferd door burgemeester Samkalden en de zijnen. 'Houd jij je bekl' klonk het. Maar ik loop niet weg. Je krijgt me niet zover dat ik verontwaardigd de deur achter me dichtsla, want ik heb een politieke taak. In het licht van de rapporten die ze over mij gelezen hebben, snap ik beter waarom men zo deed.”

Ontvoering

„Naast privacybreuk en karaktermoord speelde de BVD een duistere rol bij mijn ontvoering in 1970 door Groep 7, een rechts-extreme club. Stukken daaromtrent mag ik nog steeds niet zien. Wat al wel blijkt, is dat de Staat altijd heeft geweten wie de daders waren. De BVD infiltreerde ook in die groep. De politie vond het wel prima: die oproerkraaier van een Van Duijn kreeg een lesje en het maakte niet uit van wie.

„De geheimhouding rond mijn ontvoering vind ik erg irritant. Je moet slachtoffers beschermen, niet daders. Een ontvoering door of met medeweten van de staatsorganen,

van nota bene een volksvertegenwoordiger, dat is te gek. Dat is in de lijn van de KGB.”

Lokvrouw

„De ontvoerder kwam in 2005 op tv en zei dat hij de dader was, triomfantelijk. Niks geen schuldgevoel. Maar de lokvrouw kreeg wel spijt. Die zag die tv-uitzending van *Andere Tijden* en zei tegen haar dochter: 'Daar deed ik ook aan mee. Ik heb Roel opgebeld, zogenaamd om te praten over een huis dat gekraakt moest worden.' Haar dochter had tijdens geschiedenis op school nog les over mij gekregen en was verontwaardigd. Ze zei tegen haar moeder: 'Roel van Duijn ontvoeren, mam, dat kun je niet maken!' De vrouw belde op om haar excuses aan te bieden. In een gesprek onthulde ze ook wie de andere betrokkenen waren. Haar heb ik vergeven.”

Solide kabouter

„Pijnlijk aan al die infiltraties is dat vrienden achteraf niet altijd vrienden bleken te zijn. Neem de man die wij 'de snor' noemden, Wim de Weerdt. Een solide kabouter, leek mij. Niet dus. Anderhalf jaar terug kwam hij uit de kast als ex-spion. Ik heb hem gevraagd of hij er spijt van heeft. Nee, zei hij, want het was zo'n mooie tijd. Wij hebben de wereld veranderd, zei hij, en daar heeft hij zijn verdere politicariëre last van gehad. Geïnfecteerd door links. Nu stuurt hij soms een ansichtkaart. Dat blijft wennen, want hij heeft ons een rotstreek geleverd. Zo doet één van de rapporten melding van een onwettig voorstel: uit protest tegen de koopavond zouden we naakt de Bijenkorf inrennen, kleren uit de rekken graaien en er weer gekleed uitkomen.

„Dat plan hebben we afgeschoten. Toch kreeg het een hoofdrol in het BVD-rapport over die avond, terwijl het niet eens voorkomt in de besluitenlijst van onze notulen! Aanvankelijk ontkende hij het, maar Wim heeft nu toegegeven dat hij dat voorstel heeft gedaan. Mogelijk wilde hij zijn superieuren overtuigen van zijn invloed in de Kabouterbeweging. Dit soort plannen was voor de BVD bewijs dat wij bereid waren wetteloos te opereren. Terwijl het plan van één van hen kwam! Ben Dankbaar heeft nog voorgesteld een 'Stillen Eliminatie-dienst' op te richten, om alle BVD'ers te ontmaskeren. Ik was daar toen tegen, vond het te paranoia. Maar nu denk ik: Ben had gelijk, dat hadden we moeten doen.”

Verslaving

„Nederland is democratischer ge-

worden, dat is winst. Tegelijk hebben we het onderspit gedolven in de strijd tegen consumentenverslaving. Die verslaving is erger geworden sinds Provo. De politiek heeft het altijd over economische groei, om van onze staatsschuld af te komen. Maar economische groei betekent: inspelen op verslavingen. Duitsland wordt als voorbeeld gesteld. Zij hebben autofabrieken. Maar kan het milieu zoveel auto's verdragen? In die zin zijn mensen onvrijer dan in de jaren zeventig.

„Voor mijzelf geldt dat ik sinds enige jaren niet alleen verslaafd ben aan schaken en Chopin, maar ook aan de AIVD. Door mijn spuurwerk zie ik hoe de BVD decennialang een rechts bolwerk is geweest, dat links, ook legitiem links, onevenredig in de weg heeft gezeten. Ik verdiep me er nu in hoe dat kon gebeuren.

„Ik vermoed dat mijn dossier inmiddels is heropend. Omdat ze nu doorhebben dat de rollen zijn omgedraaid: zij hebben mij niet meer in het vizier, maar ik hen.”

Marina

„Mijn huidige levenspartner Marina, die uit Rusland komt, is niet onder de indruk van de Nederlandse geheime dienst. In vergelijking met de KGB spreekt ze van 'kinderspel'. Ik ontdekte mijn naam op een lijst van direct te interneren Nederlanders in het geval van een Russische invasie. Ik vond dat schokkend. Zij noemt het 'mazzel'. Ze zei: 'Wat leuk zeg, hoef jij niet te vechten! Jij bent meteen veilig opgeborgen in een Nederlandse gevangenis'.”

Internationale kabouters

„Door mij te verdiepen in het verleden van Provo en kabouterbeweging stuit ik ook op mooie dingen. Neem de kabouterbeweging die de Slovenen al in de jaren zeventig hadden opgezet. Inwoners van Joegoslavië hadden het voorrecht dat ze zowel vrij konden reizen door het Oostblok als door het Westen. Zo hebben die Slovenen met oranje puntmutsen het kabouter-evangelie in Polen verspreid. Dat zou iemand kunnen uitzoeken, hoe die oranjebeweging door Europa is gaan wandelen. Want Poolse kabouters zeggen dat de Oranjerevolutie in Oekraïne geïnspireerd is door onze oranjevrijstaat. Wonderlijk niet, hoever onze invloed heeft gereikt?”

'Diepvriesfiguur. Autobiografie van PD106043 in samenwerking met de AIVD', ISBN: 978 90 490 2606 6, Uitgeverij Van Praag, 19,95 euro